QAZAQ UNIVERSITETI

Апталық
1948 жылдың
20 сәуірінен
шыға бастады

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ | WWW.FARABI.UNIVERSITY | №21 (1979) 16 МАУСЫМ 2025 ЖЫЛ

«Орталық Азия – Қытай» II саммиті: ҚазҰУ-да Алматы хартиясына қол қойылды

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде «Орталық Азия – Қытай» II саммиті аясында II халықаралық академиктер форумы өтті. Ауқымды шараны Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, ҚР Президентінің жанындағы Ұлттық ғылым академиясы және Сиань Цзяотун университеті бірлесіп ұйымдастырды.

Форумның мақсаты – ғылыми зерттеулер мен озық технологияларды енгізу арқылы климаттың өзгеруі, шөлейттену, халықтың өсуі және кедейлікпен күресу сияқты өзекті жаһандық сын-қатерлерді шешуге жәрдемдесу.

Форумға Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев, ҚР Ұлттық ғылым академиясының президенті Ақылбек Күрішбаев, Сиань Цзяотун университетінің (XJTU) атқарушы вице-президенті Би Чжаохун, ҚР ғылым және жоғары білім вице-министрі Динара Щеглова, Алматы қаласы әкімдігі, министрлік өкілдері, сондай-ақ Орталық Азия және Қытай елдерінен энергетика саласындағы ғалымдар мен сарапшылар қатысты.

Жалғасы 2-бетте

Вице-министр ғылыми орталықтармен танысты

ҚР ғылым және жоғары білім вице-министрі Динара Щеглова Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-ға жұмыс сапары аясында университеттің негізгі нысандарының жұмысымен танысты. Атап айтқанда ол Жерді қашықтықтан зондтау орталығын (ЖҚЗ), «Farabi Hub» инновациялық өнімдер мен жоғары технологиялық жобалар орталығын, сондай-ақ суперкомпьютер кластерін аралады.

Сапар барысында «Farabi Hub» орталығына ерекше назар аударылды, оның әлеуеті ғалымдар, кәсіпкерлер мен студенттер арасында инновацияларды дамыту және ынтымақтастықты жолға қою үшін тиімді алаң ретінде атап өтілді. Сонымен қатар вице-министрге ҚазҰУ-ға орнатылған Орталық Азиядағы ең қуатты суперкомпьютер, «Жерді қашықтықтан зондтау технологиялары және оларды қолдану» Қазақстан-Қытай бірлескен зертханасының жұмысы көрсетілді.

Гүл БАЯНДИНА

Ректор ТМД-ға мүше мемлекеттердің форумына қатысты

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев ТМД мемлекеттерінің шығармашылық және ғылыми зиялыларының XVIII форумына қатысты.

Биылғы жиын «Тәуелсіз мемлекеттер достастығы: гуманитарлық ынтымақтастықтың жаңа көкжиектері» тақырыбына арналды.

Дәстүрлі түрде өтетін шара ТМД кеңістігіндегі ең ірі гуманитарлық алаңдардың бірі. Аталған форум мәдениет, білім беру, ғылым, архив ісі, ақпарат және бұқаралық коммуникациялар, спорт, туризм және жастармен жұмыс істеу салаларындағы бірлескен жұмысты ұйымдастыруда маңызды рөл атқарады.

Екікүндік форум аясында панельдік сессиялар мен пікірталас алаңдары ұйымдастырылды. Онда ТМД халықтарының Ұлы Жеңіске қосқан үлесі, мәдениеттегі дәстүр мен инновация, ғылым мен білімдегі заманауи үрдістер, сондай-ақ ТМД кеңістігінде бірыңғай ақпараттық орта қалыптастыруда БАҚ-тың рөлі секілді мәселелер талқыланды.

Айта кетейік, ТМД-ға мүше мемлекеттердің шығармашылық және ғылыми зиялы қауымы форумы 2006 жылдан бері ТМД елдері астаналарында өткізіліп келеді. Оның жұмысын ТМД-ға мүше-мемлекеттердің гуманитарлық ынтымақтастық жөніндегі кеңесі үйлестіреді.

Нұрсұлтан БАЗАРБАЙҰЛЫ

2-бет **Дипломат жастармен кездесті**

4-бет **ЖИ жасаған алғашқы студенттік газет**

7-бет **India and Kazakhstan: history and prospects of relations**

АПТАЛЫҚ 1948 ЖЫЛДЫҢ 20 СӘУІРІНЕН ШЫҒА БАСТАДЫ • №21 (1979) 16.06.2025 ЖЫЛ

«Орталық Азия – Қытай» II саммиті:

ҚазҰУ-да Алматы хартиясына қол қойылды

Соңы. Басы 1-бетте

«Қазақстан мен Қытай мемлекет басшылары арасындағы жоғары деңгейдегі жылы және сенімді қатынастар бүгінгі өзара әрекеттесуіміздің берік негізі болды. Осы саммит аясында бүгін Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде Орталық Азия және Қытай Ғылым академиясының академиктері бас қосты», – деп тілге тиек етті ҚазҰУ ректоры.

Айта кету керек, мемлекет басшылары саммиті аясында «Орталық Азия – Қытай» Іскерлік кеңесінің екінші отырысында Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ үш келісімге қол қоюды жоспарлап отыр. Біріншісі – ҚазҰУ мен Қытайдың TusHoldings корпорациясы арасында, ол Қытайдағы инновациялық кәсіпкерліктің жетекші институттарының бірі. Құжат стартаптарды дамыту үшін DeepTech, цифрлық және жасыл технологиялар, биомедицина және жасанды интеллект салаларында бірлескен бизнес-инкубатор құруды қарастырады. Екіншісі – «Huibo» (Хуэйбо) цифрлық интеллектуалдық шеберханасын жасақтау, ол заманауи оқу-ғылыми платформа болады. Үшіншісі – Жердегі спутник станциясын құру туралы келісім. Бұл бастама ғарыштық зерттеулер саласындағы халықаралық ынтымақтастықты және технологиялық алмасуды кеңейту үшін маңызды қадам болмақ.

Нұрсұлтан ЖЕКСЕНБАЕВ

Екіжақты тиімді ынтымақтастық

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетіне Қытайдағы Нанкин университетінің және Сюаньу ауданы халық үкіметінің өкілдері арнайы жұмыс сапарымен келді.

Сюаньу аудандық комитетінің мүшесі Чжу Цзянью бастаған делегациямен ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев кездесіп, екіжақты ынтымақтастықты одан әрі арттыру мәселелерін талқылады.

Кездесу барысында ректор оқу ордасының тарихы мен жетістіктері туралы ақпарат берді. Жансейіт Қансейітұлы ҚазҰУ мен Нанкин университеті арасындағы жасалған көпжылдық байланыстың жемісті болғанын атап өтті.

Өз кезегінде Сюаньу аудандық комитетінің мүшесі Чжу Цзянью ҚазҰУ-ға оқуға түскісі келетін қытайлық жастардың саны жыл сайын артып келе жатқанына тоқталды.

Сондай-ақ өз сөзінде құрметті қонақ студенттер алмасу, ортақ білім беру бағдарламасын іске қосу бағытында ұсыныс-пікірін ортаға салып, әріптестік байланысты нығайтуға ниетті екендіктерін жеткізді.

Нұрсұлтан БАЗАРБАЙҰЛЫ

Дипломат жастармен кездесті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде мемлекет және қоғам қайраткері, дипломат, экономика ғылымының докторы, ҚазҰУ-дың құрметті профессоры Берлин Иришев оқытушылар және студент жастармен кездесті.

Шараны оқу орнының Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев ашып, белгілі тұлғаның ел дамуы жолындағы еңбегіне тоқталды. «Берлин Кенжетайұлы тәуелсіздік алған алғашқы жылдардан еліміздің халықаралық аренада танылуына зор үлес қосты. Экономиканың әр саласындағы реформалардың сәтті жүзеге асуына ықпал етті. Экономика ғылымының докторы ретінде бірқатар ғылыми еңбектер жазды. Отандық ғылымның дамуына жол ашып, жас ұрпаққа бағыт-бағдар берді. Дипломатиялық қызметте де еліміздің сыртқы саясатын қалыптастыруда, шетелдермен өзара тиімді қарым-қатынас орнатуда үлкен еңбек сіңірді», – деп атап өтті университет басшысы. Сонымен қатар Берлин Кенжетайұлының қазақтың көрнекті тұлғаларын ғылыми тұрғыда зерттеуге ерекше көңіл бөлгенін айтып, оның бойындағы білімділік пен отансүйгіштікті жастарға үлгі етті.

Қадірменді қонақ өз кезегінде университет ұжымына ыстық ықыласын жеткізді. «ҚазҰУ ұжымымен осымен үшінші рет кездесіп отырмыз. Осы қысқа уақыт аралығында университетте өте үлкен өзгерістер болып жатыр. ҚазҰУ-дың ғылым, техника саласында Қытаймен бірлескен жобалары мен орталықтарын көрдім. Мұндай серіктестік болашақта үлкен мүмкіндіктерге жол ашары анық», – деді дипломат.

Әйгерім ӘЛІМБЕКОВА

Қытай мен Орталық Азия академиктеріне арнайы тур ұйымдастырылды

«Орталық Азия – Қытай» II саммиті аясында өтетін II халықаралық академиктер форумы қатысушыларына арнайы тур ұйымдастырылды.

Орталық Азия елдері және Қытайдан келген академиктер тобы алдымен ҚазҰУ ректоратында болып, университет тарихымен танысты. Мұражайда шетелдіктер назарына қалашықтың әр жылдардағы даму барысы ұсынылды.

Кейін құрметті қонақтар оқу ордасының 90 жылдығы аясында іске қосылған «Farabi Hub» инновациялық өнімдер мен жоғары технологиялық жобалар орталығын, Өндірістік робототехника орталығын, Суперкомпьютер кластерін аралап көрді.

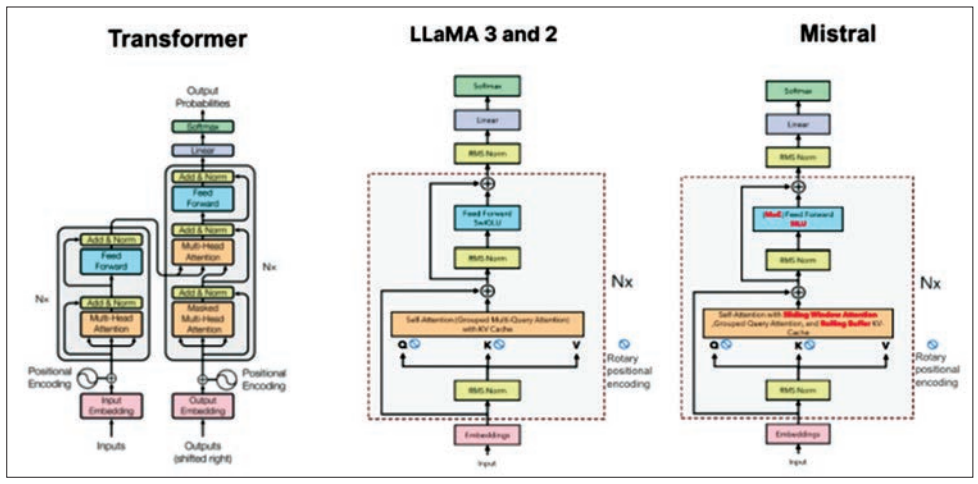
Сонымен қатар ҚазҰУ ғалымдары жүргізіп жатқан ғылыми-инновациялық жобалардың нәтижелері туралы ақпарат алды. Меймандар жоғары оқу орны зерттеушілерінің ғылыми әзірлемелеріне қызығушылық таныта келе, өз пікірлерімен бөлісті.

Сапар барысында форум қатысушылары қазақ-қытай бірлескен Жерді қашықтықтан зондтау орталығында болды. Мұнда Орталық Азия өңіріндегі климаттың өзгеруі салдарынан орын алып жатқан табиғи құбылыстарды зерттеу бағытындағы жұмыстардың барысымен танысты.

Гүл БАЯНДИНА

АПТАЛЫҚ 1948 ЖЫЛДЫҢ 20 СӘУІРІНЕН ШЫҒА БАСТАДЫ • №21 (1979) 16.06.2025 ЖЫЛ

ChatGPT-дің танымал болғаны сонша – ол небәрі 100 күн ішінде 100 миллион қолданушыға ие болып, абсолютті рекорд орнатты.

Сурет 1. *Танымал үлкен тілдік модельдердің ішкі құрылымы*

Жасанды интеллект дәуірі:

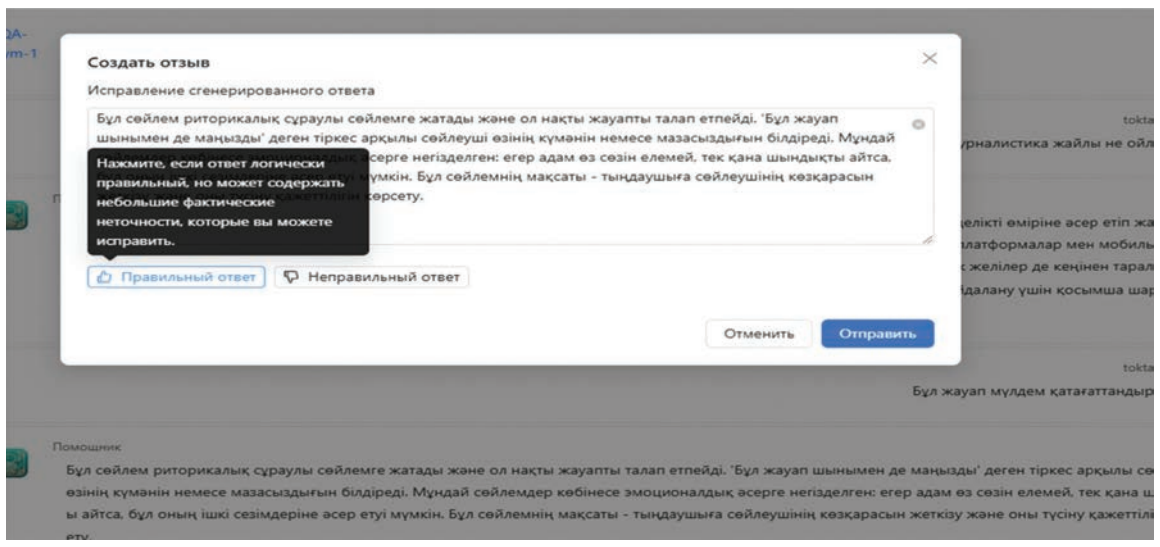
Еліміздің стратегиялық міндеті және ҚазҰУ-дың алғашқы нәтижелері

Салыстыру үшін айтайық, YouTube бұл межеге жету үшін бірнеше жыл жұмсаған. Бұл жағдай Үлкен тілдік модельдердің (Large Language Models, LLM) әлемдік технология нарығында қаншалықты маңызды орын алатынын айқын көрсетті. Үлкен тілдік модельдер – бұл адам тілін түсіну, өңдеу және құрастыру үшін орасан зор көлемдегі мәтіндік деректерге негізделіп оқытылған терең нейрондық желілердің (deep neural networks) бір түрі. Бүгінгі таңда әлемде ChatGPT, Gemini және DeepSeek сияқты танымал LLM модельдері кеңінен қолданысқа ие *(Сурет 1)*. Бұл технологияның коммерциялық және ғылыми-зерттеу салаларындағы әлеуеті өте жоғары.

Осындай жаһандық трендтерге жауап ретінде Қазақстан да өз стратегиясын айқындады. Президент Қасым-Жомарт Тоқаев Қазақстанды жасанды интеллектіні кеңінен қолданатын еуразиялық цифрлық хабқа айналдыру ниетін нақты мәлімдеп, AI-инфрақұрылымын дамытуға ерекше назар аудару керектігін атап өтті. Бұл Қазақстанның цифрландыру жолындағы негізгі басымдық. Цифрландыру – жаһандық бәсекеге қабілеттілікті арттырудың тетігі ғана емес, сонымен бірге ұлттық мәдениетті, тілді және дәстүрді жаңа деңгейге шығарудың бірегей мүмкіндігі. Жасанды интеллект қаржы, білім беру, медицина сияқты ірі салалармен қатар, шағын және орта бизнестің де жұмысын жеңілдетіп, уақытты үнемдеуге зор мүмкіндік береді.

Осы стратегиялық мақсат аясында мемлекеттік қолдаумен және академиялық қауымдастықтың қатысуымен маңызды жобалар жүзеге асырыла бастады. Солардың бірі – Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде қолға алынған «Қазақ тілін және технологиялық прогресті қолдау үшін үлкен тіл моделін (LLM) құру» жобасы (2024-2026).

Жобаның ғылыми жетекшісі – физика-математика ғылымдарының кандидаты, профессор, Жасанды интеллект және Big Data кафедрасының меңгерушісі, жоғары өнімді есептеу және жасанды интеллект саласының маманы Мәдина Есімханқызы.

Сурет 2. *Модельді туралау процесі*

Жобаның негізгі мақсаты – Қазақстан Республикасында қазақ тілін мемлекеттік тіл және мәдениетаралық қарым-қатынас тілі ретінде қолдауға, технологияны дамытуға, деректер қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, білім беруді дамытуға және ғылыми зерттеулерді жетілдіруге ықпал ететін заманауи үлкен тілдік модельді (LLM) құру.

Осы мақсатқа жету үшін жоба аясында бірнеше кезеңнен тұратын кешенді міндеттер белгіленді. Ең алдымен, үлкен тілдік модельдерді құрудың әлемдік озық әдістері мен технологияларына терең талдау жасалады. Одан кейін модельді оқытудың негізі болып табылатын қазақ тіліндегі ауқымды деректер корпусын жинау және талдау жұмыстары жүргізіледі. Келесі кезекте модельдің тиімді әрі жоғары өнімділікті архитектурасы әзірленіп, оны заманауи GPU кластерлерінде орналастыру көзделген. Соңғы кезеңде әзірленген тілдік модельді қоғамның қажеттілігіне сай түрлі жүйелер мен платформаларға интеграциялау арқылы оның практикалық қолданысы қамтамасыз етіледі.

Сурет 3. *AI Media Lab орталығы*

Бұл ауқымды жобаны іске асыру үшін еліміздің жетекші ғылыми-зерттеу институттары мен орталықтарынан құралған қуатты консорциум біріктірілді. Жобаны жүзеге асыруға Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетімен қатар, Ақпараттық және есептеу технологиялары институты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институты, Назарбаев университеті ішіндегі ISSAI – Ақылды жүйелер мен жасанды интеллект институты, Шайсұлтан Шаяхметов атындағы «Тіл-қазына» ұлттық ғылыми-практикалық орталығы және SOFTCRAFT компаниясы сияқты беделді ұйымдар жұмылдырылған.

Жоба 2024 жылдың қыркүйек айында басталғаннан бері 100-ден астам маманның бірлескен жұмысының нәтижесінде қомақты жетістіктерге қол жеткізілді.

Ең алдымен, бүгінгі таңда 1,9 миллиард параметрден тұратын модельдің негізі қаланды. Оны оқыту кезінде ҚазҰУ кітапханасынан 7000-нан астам кітап, Тіл білімі институты мен «Тіл-Қазына» орталығы дайындаған жүздеген мың сұрақ-жауап (prompt), сондай-ақ көптеген диссертациялық жұмыстар сияқты реттелген деректер электронды форматқа көшіріліп, ауқымды деректер қоры жинақталды. Сонымен қатар модельдің жауаптарын адамның ой-пікірі мен құндылықтарына сәйкестендіру мақсатында DPO (Direct Preference Optimization) және RLHF (Reinforcement Learning from Human Feedback) әдістеріне арналған арнайы деректер жиынтығы дайындалып, «Farabi Lab»-та модельді туралау процесі басталды *(Сурет 2)*. Бұл күрделі есептеулер заманауи L40 GPU кластерінде жүргізілуде, ал болашақта NVIDIA DGX суперкомпьютерін қолдану зерттеу мүмкіндіктерін жаңа деңгейге көтермек.

Жобаның тағы бір маңызды жетістігі – пәнаралық ынтымақтастықтың жарқын үлгісі. Үлкен деректер және журналистика факультеттерінің бірлесуімен, LG Kazakhstan компаниясының қолдауымен таяуда «AI Media Lab» орталығы ашылды *(Сурет 3)*. Осы зертхана аясында қазақ тіліндегі алғашқы жасанды интеллект тудырған «AI-Tamyz» газеті таныстырылды.

Сондай-ақ зертхана жұмысында RAG (Retrieval-Augmented Generation) технологиясының маңызы ерекше атап өтілді. Екі факультеттің зерттеушілері жүздеген мың жаңалықтарды жинақтап, осы технология арқылы модельді нақты деректермен байытуда. RAG технологиясы LLM-дердің «галлюцинация» (жоқтан барды құрастыру) мәселесін болдырмауға көмектеседі, себебі ол модельге сыртқы, тексерілген білім қорына қол жеткізуге мүмкіндік береді. Бұл күрделі тапсырмаларды орындай алатын келешек AI агенттерін құрудағы негізгі қадамдардың бірі болып саналады.

Бұл – жасанды интеллектінің тек технологиялық қана емес, сонымен қатар шығармашылық және гуманитарлық салаларда да кеңінен қолданыла алатынының айқын дәлелі. «Қазақ тілі мен технологиялық прогресті қолдау үшін үлкен тіл моделін (LLM) құру» жобасы – еліміздегі аса маңызды стратегиялық бастама. Ғылым комитеті ұсынған бұл жобаның нәтижелері ғылым мен технологияны дамытуға, білім беру жүйесін жетілдіруге және қоғамның әлауқатын арттыруға зор үлес қосады. Бұл жоба тілдік технологияларды жетілдірумен қатар, ғылыми зерттеулер мен технологиялық инновацияларға жаңа серпін береді. Нәтижесінде қазақ тілінің заманауи ақпараттық ортада кеңінен қолданылуына жол ашылып, еліміздің жаһандық бәсекеге қабілеттілігін арттыруға елеулі үлес қосады. Осылайша ұлттық тілдік модельді құру – Қазақстанды цифрландыру үдерісінде айрықша маңызға ие тарихи қадам.

Мәдина МАНСҰРОВА,
профессор

АПТАЛЫҚ 1948 ЖЫЛДЫҢ 20 СӘУІРІНЕН ШЫҒА БАСТАДЫ • №21 (1979) 16.06.2025 ЖЫЛ

ЖИ жасаған алғашқы студенттік газет

Журналистика факультетінің магистранттары жасанды интеллект арқылы қазақтілді алғашқы ғылыми-танымдық, конвергентті, инклюзивті газет даярлады. ЖИ жасаған қазақ тіліндегі басылым «AI-Tamyz» аталады.

«Мемлекет басшысы мемлекеттік тілде контент әзірлейтін нейрожеліні дамытуға аса зор мән беріп, осы салаларды дамытуға баса назар аударып отыр. Жасанды интеллект бағдарламаларының 2024-2029 жылдарға арналған мемлекеттік даму стратегиясы қабылданды. Ректорымыз Жансейіт Қансейітұлының тікелей басшылығымен Фараби университетіндегі білім беру мен мамандар даярлау ісінде жасанды интеллектінің қолданыс аясын кеңейту басым бағыттың біріне айналып отыр. Осы орайда, Фараби университетінде Орталық Азиядағы ең қуатты суперкомпьютер орнатылды. Оның игілігін студенттер мен жас ғалымдар көріп, өз тәжірибесі мен ғылыми ізденісін жасайды. Ал журналистика факультетінің магистранттары нейрожелі арқылы жасап шыққан алғашқы қазақ тіліндегі «AI-Tamyz» газеті осы бағыттағы игі бастаманың бірі ғана», – дейді шығармашылық топ жетекшісі, журналистика факультетінің деканы, филология ғылымының кандидаты Қанат Әуесбай.

«AI-Tamyz» – конвергентті, инклюзивті газет. Басылымның цифрлық, аудиомәтіндік, бейнеконтенттік нұсқалары қоса шығып отыр. Басты ерекшелігі – газеттің барлық материалы жасампаз зердеге тапсырма беріп, генерациялау арқылы жасалды. Газет материалдары, суреттер мен бейнеконтент, аудиомәтін – барлығы да түрлі нейрожелі бағдарламасын қолдану арқылы әзірленіп отыр. Инклюзивті аталған себебі – қоғамның «мүмкіндігі ерекше» өкілдері үшін газетпен танысуға арнайы жағдай жасалды. Мәселен, көру қабілеті төмен жандар газеттегі мақалалардың аудионұсқасын тыңдай алады. Ол үшін әр мақалаға арналған QR-код орналастырылды. Код көру қабілеті төмен адамдарға оңай табылуы үшін газеттің әр бетінің астыңғы оң жақ бөлігіне берілді.

«AI-Tamyz» атауының бірнеше түсіндірмесі бар. AI – ағылшынша «Artificial intelligence» – «жасанды интеллект» дегенді білдірсе, «Ai» және «Tamyz» сөзімен бірігіп дыбысталуы жағынан «Айтамыз» мағынасын береді. Ол ғылым мен білімде, күнделікті өмірде болып жатқан өзекті оқиғалар мен мәселелерді айтамыз дегенді меңзейді. Оның үстіне тамыз айы жиын-терімнің мол өнім беретін айы екені белгілі. Сол себепті бұл басылымның елге берер өнімі көп болсын деген ізгі ниетпен қойылды. Бір жағынан, көркемдік әдеби тұрғыдан «Әй, майын тамызып айтады екенсің» деген сөз тіркесімен де қисынды үйлесіп тұр. Айтар әңгімені көркем, әдемі, ерекше жеткізуді қазақи танымда осындай тұрақты сөз тіркесімен келтірдік», – дейді газетті шығарушылар.

«Газетті жасап шығару идеясы кездейсоқ семинар сабақтың бірінде туды. Data-журналистика пәні бойынша кезекті семинар сабағы өтіп жатқан. Дәріскеріміз Қанат Әуесбайұлы Италияда жасанды интеллект көмегімен жасалған тұңғыш газеттің шыққаны туралы ақпаратты талқылауды ұсынды. Ізінше «Осындай газетті неге қазақ тілінде өзіміз жасамасқа?!» деген ой тастады. Осылайша біз тобымызбен бірлесіп, нейрожелі арқылы жасалған қазақ тіліндегі тұңғыш газетті жасап шығуға бекіндік. Әлбетте, толықтай жасанды интеллект көмегімен жасап шығу оңай болған жоқ. Өйткені бүгінде жасампаз зердеде қазақ тілінің толық мүмкіндігі қолданылмайтыны кедергі болды. Дегенмен ыждағаттылық танытып, айтқанымыздан қайтпадық. Сапалы мақала, қажетті сурет пен бейнені генерациялау үшін ондаған ЖИ бағдарламасын сынақтан өткізіп, жүздеген тапсырма беріп, діттегенімізге ақыры жеттік. Қазірде ЖИ саласында қазақ тілінің қолданыс аясы кеңейіп келе жатыр. Сондықтан алдағы уақытта біздің жасап жатқан дүниеміз қазіргіден де сапалы әрі жылдам, оңай жасалатын болады», – дейді газеттің бас редакторы, «Халықаралық журналистика» мамандығының 1-курс магистранты Нұр-Алтай Өмірзақ.

«Газетті жасау барысында түрлі нейрожелі бағдарламасын тәжірибе жүзінде байқап көрдік. Мәтіндерді ChatGPT, GEMINI секілді бағдарламалар арқылы генерацияладық. Бұл бағытта біз алдағы уақытта университетіміздің IT-факультетінің бағдарламалау мамандығында оқитын студенттерімен тығыз ынтымақтаса жұмыс істемекпіз. Бұдан былай қазақ тілінде «мәтін-аудио-бейне» форматында бағдарламалар әзірлеуді көздеп отырмыз. «AI-Tamyz» газетіндегі мақалаларды сондай-ақ WhisperAI, MicMonster, Text to Speech сияқты ЖИ бағдарламаларын қолданып, жасадық», – дейді газеттің шығарылымына жауапты редактор, магистрант Айшат Нақа.

«Газет жасаудағы маңызды дүниенің бірі – мәтінге сай бейнеконтент жасау болды. Біз ол үшін CanvaAI, DALLE, MidJorney сияқты ЖИ бағдарламаларын қолдандық. Сондай-ақ нейрожелінің шығармашылық тұрғысындағы қабілетін сынап, оған әзілдер, шытырман оқиғалы әңгіме мен өлең жаздырып көрдік. Ал қажетті дыбыс пен әуендерді жазуға SunoAI бағдарламасын қолдандық», – деді контент генерациялаған магистрант Жұмабек Мотан.

«Басылымды жасап шығаруда газеттің дизайны мен макетін, оған қажетті мақалаларды әзірлеп, құрастырып шығу болды. Бұған біз CanvaAI бағдарламасының дайын шаблондарын жетілдіріп, газетті толықтай сол платформада жасап шықтық. Бастапқыда газетті айына, кейін аптасына бір рет шығарып тұруды көздеп отырмыз. Басылым білім алушылар мен оқытушыларға және жалпы ғылым саласындағы ізденімпаз жандарға арналған», – дейді газетті құрастырған магистрант Аягөз Қабылғайым.

Аяжан БАУЫРЖАНҚЫЗЫ,
журналистика факультетінің докторанты

Білім – адам өміріндегі ең асыл құндылық. Сол асыл құндылықты бойымызға сіңіру, жаңашылдыққа жол ашу үшін біз ҚазҰУ-дың «Цифрлық экономика» мамандығын таңдадық. Бұл тек мамандық қана емес – болашақтың кепілі. Заман талабына сай шешім қабылдай алатын, дербес ойлайтын тұлға болуға бастайтын қадам.

Цифрлық экономика – жаңашылдыққа құштарлық

ҚазҰУ – бұл жай ғана білім ордасы емес, ұлы мақсаттардың бастауы. Оның қабырғасында жүріп біз цифрлық трансформацияның не екенін терең ұғынып, жаһандық трендтерді игере бастадық. Әрбір дәріс, әрбір зертханалық жұмыс бізді цифрлық экономиканың жаңа биіктеріне жетелейтін баспалдақ іспеттес.

Бүгінгі таңда әлем көз ілеспес жылдамдықпен өзгеріп жатыр. Деректерге негізделген шешімдер, жасанды интеллект, автоматтандырылған жүйелер – мұның бәрі енді тек IT мамандары үшін емес, экономистер үшін де басты құралға айналды. Осы орайда, ҚазҰУ бізге тек теориялық білім беріп қана қоймай, практикалық машықтарымызды дамытатын нағыз зияткерлік орта қалыптастырғаны үшін ерекше алғысқа лайық.

Цифрлық экономика – бұл тек технология мен бизнестің қоспасы емес, ол жаңа көзқарас, жаңаша ойлау, үнемі ізденіс пен жаңашылдыққа құштарлық. Университет қабырғасында біз заманауи платформалармен жұмыс істеуді, бағдарламалау негіздерін, аналитикалық ойлауды және экономикалық процестерді санмен түсінуді үйреніп келеміз.

Біздің ұстаздар – білім мен болашаққа жол көрсетуші темірқазығымыз. Олар өз тәжірибесімен бөлісіп, бізді шабыттандырып, әрқашан биік мақсаттарға жетелеп келеді. Ұстаздың тәлім-тәрбиесі арқылы біз тек кәсіби маман емес, сонымен қатар Отанына адал, елінің болашағына бейжай қарамайтын азамат ретінде де қалыптасып келеміз.

Біз ҚазҰУ қабырғасында алған білімімізді ертеңгі күні еліміздің дамуына тың үлес қосуға мүмкіндік беретініне сенімдіміз. Бүгінгі талпыныс – ертеңгі табыстың іргетасы. Цифрлық экономиканың алдыңғы қатарлы маманы болу – біздің мақсатымыз.

Қорыта айтқанда, ҚазҰУ – бұл тек оқу орны ғана емес, арман мен мақсат тоғысқан, болашаққа қанат бітіретін қасиетті орда. Біз осы шаңырақта білім алып жатқанымызды үлкен мақтанышпен айтамыз. Өйткені ҚазҰУ – цифрлық болашаққа бастар сенімді білім ордасы.

Әнуарбек ӨМІРЗАҚ,
Әлібек ҚЫДЫРБЕК,
Қайрат ЕДІЛБЕК,
Экономика және бизнес жоғары мектебінің студенттері

АПТАЛЫҚ 1948 ЖЫЛДЫҢ 20 СӘУІРІНЕН ШЫҒА БАСТАДЫ • №21 (1979) 16.06.2025 ЖЫЛ

Білім мен ғылымды дамыту мүмкіндігі

Гуманитарлық білім мен ғылым – ұлттың рухани, мәдени және әлеуметтік дамуының негізі. Бұл сала адамзат қоғамының тарихы мен тілін, әдебиеті мен философиясын, діні мен дүниетанымын зерттей отырып, қазіргі заманғы жаһандық өзгерістерге бейімделуге жол ашады.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың еліміздің ғалымдарымен кездесуіндегі айтылған мәселелер Қазақстандағы ғылыми зерттеулерді дамытуға бағытталған бірқатар стратегиялық бастамаларға негіз болады. Осы тұрғыда шетелдік ғылыми ортадағы тиімді үлгілер мен тәжірибелерді зерделеу – отандық ғылымды сапалы деңгейге көтерудің маңызды алғышарты. Мысалы, Ұлыбритания, Германия, АҚШ секілді дамыған елдердегі гуманитарлық білім беру мен зерттеу модельдері академиялық еркіндік, цифрлық ресурстарды пайдалану, пәнаралық байланыс және ғылыми-зерттеу нәтижелерінің қоғаммен байланысы тұрғысынан озық тәжірибелерге ие. Осындай халықаралық тәжірибелерді ұлттық ерекшелікке икемдей отырып, Қазақстандағы гуманитарлық ғылымды жаңа деңгейге көтеру – уақыт талабы. Мемлекет басшысының бастамасымен қолға алынған «500 ғалым» бағдарламасы – білім мен ғылым интеграциясын арттыруға бағытталған тың бастамалардың бірі. Мұндай бағдарламалар арқылы ғалымдар тек жаңа білім алып қана қоймай, сонымен қатар халықаралық ғылыми қауымдастықпен байланыс орнатып, бірлескен жобалар жасауға мүмкіндік алады.

Мәселен, мен өзім тәжірибеден өткен Ланкашир университетінде (Престон қаласы, Ұлыбритания) жүзеге асып жатқан ғылыми саясат пен зерттеу орталықтарының үйлесімді қызметі ғылымды институционалдық тұрғыдан дамытуда маңызды үлгі бола алады. Бұл оқу орнында зерттеушілердің академиялық еркіндігі мен материалдық-техникалық базасы жоғары деңгейде қамтамасыз етілген. Сонымен қатар жас ғалымдарды қолдау бағдарламалары жүйелі түрде іске асып, олардың ғылыми-зерттеу жобаларын халықаралық деңгейге шығаруға кең мүмкіндіктер беріліп отыр. Ланкашир университетінде зерттеушілердің академиялық еркіндігі ең алдымен олардың ғылыми тақырып таңдаудағы дербестігі мен зерттеу әдістерін өз бетінше айқындай алуынан көрінеді.

Ланкашир университетінің гуманитарлық бағыттағы зерттеу жұмыстары да жоғары деңгейде ұйымдастырылған және академиялық еркіндік пен материалдық қолдаудың айқын үлгілерін көрсетеді. Атап айтқанда School of Humanities, Language and Global Studies бөлімінде зерттеушілер мәдениеттану, тіл білімі, әдебиет, тарих, философия және халықаралық қатынастар секілді бағыттарда жұмыс істейді. Мұндағы академиялық еркіндік ең алдымен тақырыптың өзектілігі мен зерттеушінің ғылыми қызығушылығына негізделіп, шектеусіз зерттеу жүргізуге мүмкіндік береді. Мысалы, мен тәжірибе барысында қатысқан «Transcultural Narratives and Identity in Postcolonial Literature» атты ғылыми семинарда зерттеушілер постколониялық әдебиеттегі ұлттық сана, мәдени ерекшелік мәселелерін еркін талқылап, авторлық көзқарасын ғылыми негізде қорғауға мүмкіндік алды. Бұл – шығармашылық еркіндікті қолдаудың нақты көрінісі. Материалдық базаға келсек, гуманитарлық зерттеулерге арналған заманауи кітапхана ресурстары, цифрлық архивтер және тіл корпустарының қолжетімділігі үлкен рөл атқарады.

Ланкашир университетінде British Library, JSTOR, Project MUSE сынды беделді халықаралық платформаларға толық қолжетімділік бар. Сонымен қатар Digital Humanities зертханасы түрлі мәтіндерге сандық талдау жүргізуге, тарихи деректерді визуализациялау құралдарын пайдалануға мүмкіндік береді. Университеттің көпмәдениетті және көптілді ортасы да гуманитарлық бағыттағы зерттеулердің мазмұнын байытады. Мысалы, зерттеушілер түрлі елдерден келген білім алушылармен тілдік тәжірибе жүргізіп, мәдениетаралық қарым-қатынасты зерттейді. Мұндай ғылыми-педагогикалық тәжірибе Қазақстандағы көпэтносты, көптілді қоғам үшін де аса өзекті әрі үлгі боларлық. Осы тәжірибелерді ескеріп, Қазақстандағы гуманитарлық ғылым саласын жандандыру үшін, шетелдік университеттермен тығыз байланыс орнатып, ғылыми дербестік пен техникалық қолдауды үйлестіру қажет. Демек, шетелдік ғылыми ортада қалыптасқан тәжірибелер – әсіресе академиялық еркіндік, зерттеу сапасын қамтамасыз ететін инфрақұрылым, пәнаралық тәсіл мен цифрлық ресурстарды қолдану отандық ғылым үшін үлгі боларлық. Ұлыбритания, АҚШ, Германия сияқты елдердің жетекші университеттері гуманитарлық саланы тек дәстүрлі білім берумен шектемей, оны қоғаммен, өндіріс және технологиямен ұштастыра отырып дамытуды көрсетіп отыр.

Сәуле ЕРЖАНОВА,
ҚазҰУ профессоры, филология ғылымының докторы

Журналистика факультетінің 3-курс студенттері «Деректі фильм және медиа» пәні аясында 1931-33 жылдардағы ашаршылық туралы деректі фильм түсірді. Бұл жоба тарихи оқиғалардың шынайы бейнесін архив материалдары мен заманауи медиа құралдарын пайдалана отырып дайындалды.

Студенттер түсірген деректі фильм

ДЕРЕКТІ ФИЛЬМНІҢ МАЗМҰНЫ МЕН ҚҰРЫЛЫМЫ

Фильмде архивтік материалдар, фотосуреттер, құжаттар және сол кездегі қоғамдық-саяси жағдайды бейнелейтін деректер кеңінен қолданылды. Студенттер өткен кезеңнің ауыр сәттерін нақты дәлелдерге негіздеп, тарихи оқиғалардың мәнін ашуға ұмтылды. Бұл арқылы олар болашақ ұрпаққа сабақ беруді көздеп, тарихтағы қайғылы оқиғаларды қазіргі заман талаптарына сай жеткізуді мақсат етті.

ТАРИХШЫЛАР ПІКІРІ

Фильмде тарих факультеті сарапшыларының пікірі берілді. Оқу-әдістемелік және тәрбие жұмысы жөніндегі кафедра меңгерушісінің орынбасары, аға оқытушы Еділ Ноянов архив материалдары негізінде сол кездегі әлеуметтік-саяси жағдай мен қоғам өзгерістерін талдап берді. Оның айтуынша, тарихи деректерді дәл талдау арқылы бүгінгі қоғамдағы түйткілді мәселелерді түсініп, келешекте ұқсас қатені қайталамауға болады. Ал оқытушы, PhD докторы Жұлдыз Бекбауова ашаршылықтың саяси және әлеуметтік аспектілеріне тоқталып, өткеннің қайғылы оқиғаларының қазіргі медиа арқылы қалай жеткізілуі керектігін түсіндірді. Оның пікірі бойынша, мұндай оқиғалар тарихи сабақ ретінде қызмет етіп, қоғамды болашаққа дұрыс бағыт беруге ынталандырады.

ФИЛЬМНЕН НЕНІ ҮЙРЕНУГЕ БОЛАДЫ?

Архив материалдарын талдау әдістері: фильм тарихи деректерді жинау, сұрыптау және талдау арқылы өткен кезеңнің шынайы бейнесін көрсетудің маңыздылығын айқындайды.

Медиа құралдарын тиімді қолдану: заманауи технологиялар мен журналистика әдістерін үйлестіре отырып, ақпаратты көрнекі түрде жеткізудің әдістері меңгеріледі.

Сыни ойлау дағдылары: студенттер нақты фактілерге негізделген пікір қалыптастыруды, дәлелдер мен сараптамалық көзқарастарды бағалауды үйренеді.

Тарихи оқиғаларды қазіргі заманға бейімдеу: өткен күннің қаралы оқиғалары қазіргі қоғамның дамуындағы мәселелерді түсінуге және болашаққа сабақ алуға мүмкіндік береді.

ТУЫНДЫНЫҢ МАҢЫЗЫ

Есте ұстау мен сабақ алу. Ашаршылық кезеңі – тарихтағы қайғылы оқиғалардың бірі. Қоғамға қандай да бір қауіп-қатер төнетін болса, дер кезінде сақтық шараларын қолданудың маңыздылығын еске салады.

Әлеуметтік әділеттілік. Осы оқиға арқылы қоғамда әлеуметтік теңсіздік пен әділетсіздік нәтижесінде пайда болатын зардаптар көрсетіледі, осыған орай, әділ саясат пен әлеуметтік қолдаудың қажеттілігі туындайды.

Тарихи естеліктерді сақтау. Архив материалдары мен деректі фильм арқылы өткеннің шынайы бейнесі сақталып, ұрпаққа тарихтың ауыр сабағы жеткізіледі.

Болашаққа бағыт беру. Тарихта өткен қатені түсіну және оны болашақта болдырмау үшін қоғамның ұстанымдарын қайта қарау, дұрыс шешім қабылдауды үйрену.

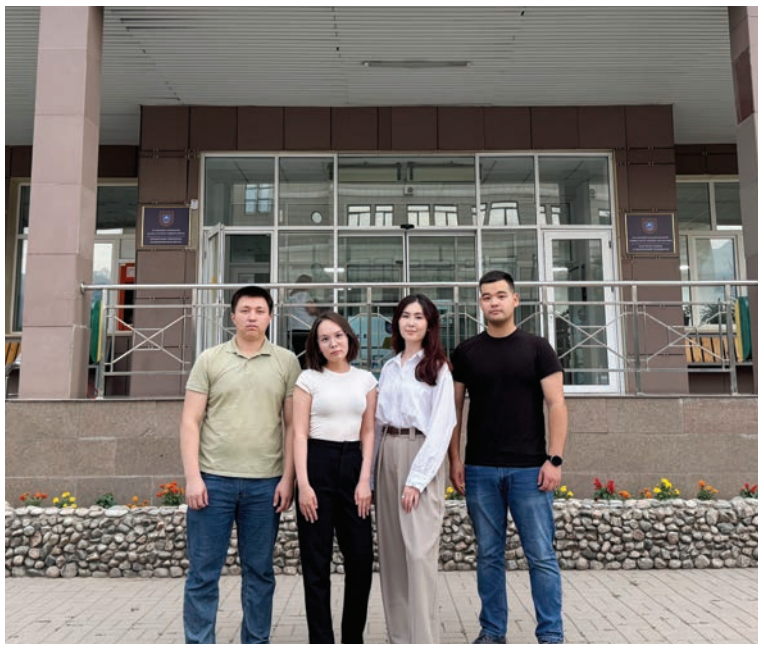
«Деректі фильм және медиа» пәні аясында түсірілген бұл деректі фильм студенттердің шығармашылық еңбегінің жарқын мысалы ғана емес, сонымен қатар тарихтағы ауыр оқиғалардан сабақ алудың, архив материалдарының маңыздылығын арттырудың және заманауи медиа құралдарын тиімді қолданудың үлгісі болып саналады. Өткеннің қайғылы оқиғалары қазіргі қоғамға әділеттілікке, әлеуметтік теңдікке және болашаққа дұрыс бағыт беруге үн қосады. Мұндай жобалар ұлттық сананы жетілдіріп, тарихты тереңірек түсінуге мүмкіндік береді.

Рақым ЫНТЫҚБАЕВ,
журналистика факультетінің 3-курс студенті

АПТАЛЫҚ 1948 ЖЫЛДЫҢ 20 СӘУІРІНЕН ШЫҒА БАСТАДЫ • №21 (1979) 16.06.2025 ЖЫЛ

Стипендиаты «Абай-Верн»

Стипендиальная программа «Абай-Верн» – это яркий пример успешного международного сотрудничества в сфере образования и науки. Проект реализуется совместно Министерством науки и высшего образования Республики Казахстан и Министерством Европы и иностранных дел Французской Республики.

Программа направлена на поддержку академической мобильности и предоставляет казахстанским студентам возможность обучаться во французских университетах без ограничения по специальности. Это означает, что конкурс открыт для представителей всех направлений – от инженерных наук до гуманитарных дисциплин. В 2025 году в рамках конкурса предусмотрено:

• 35 стипендий для магистрантов, обучающихся на втором курсе в вузах Казахстана;

• 3 стипендии для докторантов, ведущих исследование под совместным научным руководством казахстанских и французских профессоров.

Стипендия покрывает расходы на обучение, проживание и медицинское страхование во Франции сроком до 10 месяцев, создавая комфортные условия для обучения и научной деятельности в одном из самых развитых образовательных пространств Европы. Для 5 магистрантов КазНУ им. Аль-Фараби, кафедры катализа и нефтехимии, которые стали обладателями международной стипендии «Абая-Верн», открывающей путь к обучению в одном из ведущих университетов Европы Лион 1 Клод Бернара, эта возможность стала ежегодной доброй традицией. Уже третий год подряд наши студенты ежегодно отправляются на обучение во Францию, где упорно осваивают новые знания, завоевывая уважение и признание профессоров престижного университета Клод Бернар Лион 1. Такой международный опыт не только расширяет профессиональные горизонты молодых ученых, но и способствует развитию научного потенциала Казахстана, укрепляя связи между двумя странами и открывая перед студентами новые перспективы для успешной карьеры.

В эпоху глобализации и стремительного научного прогресса международное академическое сотрудничество приобретает особое значение. И в этом контексте стипендиальная программа «Абай-Верн» служит мостом между Казахстаном и Францией, объединяя лучшие образовательные практики двух стран. Программа реализуется в рамках соглашения между Министерством науки и высшего образования Республики Казахстан и Министерством Европы и иностранных дел Французской Республики. Она предоставляет талантливым казахстанским студентам возможность обучаться в ведущих вузах Франции, независимо от выбранной специальности. В 2025 году в рамках конкурса было выделено 35 стипендий для магистрантов второго года обучения и 3 стипендии для докторантов, проходящих подготовку диссертации под совместным научным руководством.

Среди победителей – магистранты первого курса образовательной программы «7М07101 – Нефтехимия» кафедры физической химии, катализа и нефтехимии: Нурым Бекзат, Ерсайнова Дана, Ильяс Султан, Аманжолов Алдияр и Сайлау Аружан.

Благодаря полученной стипендии, уже на втором курсе они отправятся на обучение в университет Клод Бернар Лион 1 – один из самых престижных вузов Франции, специализирующийся в области науки, техники и медицины. Уникальность программы заключается в ее двудипломной структуре, что позволит студентам получить не только международный академический опыт, но и диплом французского вуза. Это значительно расширит их профессиональные горизонты и откроет двери к научным проектам международного уровня. Стипендия покрывает расходы на обучение и проживание во Франции сроком до 10 месяцев, что позволяет полностью сосредоточиться на научной деятельности и учебе.

– Это не просто учеба за границей – это инвестиция в будущее научного потенциала Казахстана, – отмечает заведующий кафедрой физической химии, катализа и нефтехимии д.х.н., профессор Аубакиров Е.А., подчеркивая значимость подобных программ для формирования нового поколения исследователей.

Факультет химии и химической технологии поздравляет стипендиатов с заслуженной победой и желает им вдохновения, успехов в учебе и ярких научных открытий на международной арене!

Фатима КАНАПИЕВА,
и.о.доцента кафедры физической химии, катализа и нефтехимии

Парадигма устойчивого экономического развития

Высшая школа экономики и бизнеса КазНУ проводила III международную научно-практическую конференцию «Парадигма устойчивого экономического развития в условиях глобальных перемен: вызовы, последствия, возможности».

Конференция направлена на объединение научного сообщества, представителей государственных структур и бизнеса для обмена знаниями, исследованиями, практическими и целенаправленными решениями в области устойчивого развития государств в условиях глобальных изменений. В работе конференции приняли участие учёные из Турции, ОАЭ, России, Кыргызстана, Узбекистана, Азербайджана, Италии, Финляндии, Малайзии, Новой Зеландии и других стран.

На пленарном заседании выступили – заместитель председателя правления АО «Отбасы банк» Акшанов Н.С. с докладом на тему «Как «Отбасы банк» меняет жизнь людей к лучшему: социальные и зелёные программы», представители Агентства РК по регулированию и развитию финансового рынка Тереньтев А.Л., директор по защите прав потребителей Ассоциации финансистов Казахстана Усенбекова Л.Е. С интересными научными докладами выступили заведующий кафедрой маркетинга РУДН (г.Москва) д.э.н. профессор Лукина А.В. на тему «Исследование факторов проэкологического транспортного поведения индивидов» и д.э.н. профессор кафедры «Экономика» ВШЭБ КазНУ Мухамедиев Б.М. на тему «Динамика потребительского спроса в кризисный и посткризисный периоды: международные тенденции и опыт Казахстана», связанные с задачами ЦУР.

В докладах спикеров были затронуты актуальные проблемы использования искусственного интеллекта в сфере образования с целью подготовки высококвалифицированных и конкурентоспособных специалистов в условиях глобальной интеграции государств в мире. По результатам работы конференции была создана платформа для дальнейшего общения участников между собой, обмена научными разработками и партнерского сотрудничества в области академической мобильности обучающихся и преподавателей КазНУ имени Аль-Фараби.

IV международный Фараби форум стал уникальной площадкой для объединения научных идей, обмена опытом и выработки практических решений в условиях глобальных вызовов. Он продемонстрировал высокую значимость партнёрства науки, образования, бизнеса и государственных структур в достижении целей устойчивого развития.

Галия ДАУЛИЕВА,
декан ВШЭБ

OUR GRADUATE

From oriental studies to diplomacy

Shakhrat Nuryshev has risen from a young referent at the Ministry of Foreign Affairs to becoming the Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Kazakhstan to the People's Republic of China. His academic background speaks for itself: Beijing Language and Culture University (1995), Department of Chinese Language, Faculty of Oriental Studies, Al-Farabi Kazakh National University (1996)", and Nazarbayev University (2012). This educational foundation has served as a solid base for his diplomatic career.

Mr. Nuryshev knows China firsthand: he has worked in Ürümqi and Beijing, headed departments at the Ministry, and represented Kazakhstan in the Shanghai Cooperation Organization. These years shaped his unique expertise, deep understanding of Eastern diplomatic culture, and ability to build trust at the interstate level.

His appointment as Ambassador to China in 2015, followed by his reassignment to Beijing in 2022 by decree of the President of Kazakhstan, is not only a mark of high trust but also recognition of his merits. He is someone who knows China from within: someone who speaks the same language as his Chinese counterparts, both literally and in terms of cultural diplomacy.

For his outstanding service to the nation, Shakhrat Shakizatuly Nuryshev has been awarded the Qurmet Order and holds the rank of Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary. These honors are but a formal acknowledgment of the respect he has earned both in Kazakhstan and beyond.

Today, as Kazakhstan-China relations enter a phase of strategic significance – extending beyond trade and investment to encompass cultural, humanitarian, and technological collaboration – Shakhrat Nuryshev's mission takes center stage once again. He is Kazakhstan's voice in China: not merely a representative of his nation, but an architect of the future of bilateral ties.

АПТАЛЫҚ 1948 ЖЫЛДЫҢ 20 СӘУІРІНЕН ШЫҒА БАСТАДЫ • №21 (1979) 16.06.2025 ЖЫЛ

India and Kazakhstan: history and prospects of relations

BRIEF ABOUT SANJAY VEDI

Sanjay Vedi has been working with the Indian Council for Cultural Relations (Ministry of External Affairs) since 1991 and has vast experience in the field of cultural diplomacy. He has been handling important assignment and international projects throughout his career with ICCR, including serving as Director, Swami Vivekananda Cultural Centre, Embassy of India, Astana, Kazakhstan during February 2022 to March 2025 and Deputy/ Director, Jawaharlal Nehru Cultural Centre, Embassy of India, Moscow, Russia during March 2009 to January 2015. During his tenure in Astana, he took a few initiatives not only to enhance presence of Indian culture in Kazakhstan but also the presence of Kazakh culture in India.

– What languages do you speak? Do you study the language of the country where you work?

– India is a diverse country in terms of languages. Several languages are spoken by the people of India. Most of the Indian people speak Hindi and English in addition to their respective native language. I speak Punjabi as my native language. Additionally, I speak Hindi and English, which I studied during my School and University education. As a result of working in Russia and Kazakhstan, I also became somewhat acquainted with Russian and Kazakh.

– In which countries did you carry out diplomatic activities before Kazakhstan?

– While working in ICCR, I have been involved in activities around the world promoting India's cultural relations, especially running of Indian cultural centers abroad, celebration of International Day of Yoga across the globe, scholarships to foreign students to study in India, exchange of performing art groups, establishment of Chairs of India Studies abroad in prominent universities, international conferences/seminars and so on. In addition to Kazakhstan, I had earlier worked in Russia as Deputy Director/Acting Director of the Jawaharlal Nehru Cultural Centre under the Embassy of India in Moscow.

– What do you see as your mission as the Director of the Swami Vivekananda Cultural Center (SVCC)?

– As Director of the Swami Vivekananda Cultural Centre, my main mission has been to develop people to people connect through various activities with the guidance of Ambassador of India. My mission as Director, SVCC includes developing cooperation among Indian and Kazakh academic institutions, cooperation among Kazakh and Indian cultural institutions, facilitating exchanges in the fields of culture and education, organizing academic seminars, organizing Indian concerts by Kazakh artistes in India and by the artistes from India in Kazakhstan, facilitating visits by Kazakh performing art groups to give presentations at the cultural festivals held in India, celebration of International Day of Yoga and other Yoga related activities throughout Kazakhstan, participation in Kazakh Festivals, celebration of Indian festivals and anniversaries, celebration of national days of India, holding classes of Indian dance and music, holding concerts and masterclasses not only in Astana, but across the country, scholarships to Kazakh students to study in India and so on. During my sojourn in Kazakhstan, I had the opportunity to travel to different cities for interaction with local

authorities, academic institutions, cultural institutions, performing and visual artistes, Yoga practitioners, Indian students, media persons etc.

– What impression did you get of Kazakhstan, its people, its culture?

– Since the day of my arrival, I fell in love with Kazakhstan. The people of Kazakhstan are warm and hospitable. While keeping the values of rich traditions of their own culture intact, Kazakh people are very appreciative and receptive to cultures of other countries. They make foreigners feel welcome and comfortable in Kazakhstan. Kazakh people have great values for humanity and brotherhood. Family bond is very strong among Kazakh people. Kazakh culture is very rich and vibrant in terms of festivals, cuisine, dance, music, visual art and attire.

– Our countries are separated by thousands of kilometers and thousands of cultural differences: in traditions, clothes, food, etc. Have you noticed anything in common between Indian and Kazakh cultures?

– Both India and Kazakhstan have rich cultural traditions since centuries. There are a number of commonalities in both cultures such as strong belief in unity in diversity, friendliness, brotherhood, hospitality, family values, folk art traditions, common words in language, grand festivities, rich ceremonies for important occasions such as the birth of a child and weddings and so on.

– You often met with teachers and students studying Hindi at the Indian Studies Department of the Al-Farabi KazNU and held many joint events. What can you say about this aspect of your work?

– Academic interaction with Kazakh institutions has been one of the significant aspects of my role as Director, SVCC. Cooperation with Al-Farabi Kazakh National University has always been my priority as this is the only Kazakh institution that provides the opportunity to Kazakh students to study various aspects of Indian culture, history, philosophy, languages etc. Teachers of Indian Studies Department have vast experience of research and teaching. Teachers of Indian Studies Department interact regularly with their Indian counterparts in various Indian institutions and remain updated with subject related to Indian Studies and participate in academic activities. Students of Indian Studies Department are very talented and quick learners. Apart from academic activities, they are equally talented in cultural presentations, like poetry, dance, music, fashion etc. Students are keen to learn Hindi language and avail the opportunities to visit India to undergo special orientation courses to gain first-hand knowledge of Indian culture from the people of India. It was only with the support of the Al-Farabi Kazakh National University, that the first International Regional Hindi Conference could be organized jointly by the Al-Farabi and SVCC. This Conference proved to be a milestone in the India-Kazakh academic cooperation in as much as scholars from India, Kazakhstan and the CIS came together at one platform and deliberated upon the important issues related to linguistics and Hindi language. Tremendous efforts were made by the faculty members of Al-Farabi Kazakh National University especially Dr. Zaure Iskakova, Dr. Dariga Kokeyeva, Dr. Bota Bokuleva, Dr. Symbat Ismagulova, Dr. Meruyert Pernekulova, Dr.Kenzhebek Gabdullin, Dr. Almas Yeslyamgariyev and Dr. Shynar Kanafiyeva. Both Ambassador of India and the Rector of the Al-Farabi Kazakh National University addressed the delegates at the Plenary Session to set the agenda of the Conference. Students at the University also participated actively in the Conference.

– We know that you have a hectic schedule. Still, maybe you have some hobbies. What do you like to do in your free time? How do you prefer to spend time apart from work?

– Due to my hectic schedule in Kazakhstan, I hardly get time to pursue my hobbies on a regular basis. However, I have been able to practice Yoga during my stay in Kazakhstan. I also had the opportunity to enjoy bowling with my Kazakh friends. I was fortunate to enjoy horse-riding in Astana on some occasions. For my hobby to know about Kazakh culture, I was fortunate to attend a few Kazakh weddings and some other ceremonies and the festive spirit of Nauryz.

– Thank you very much for taking the time to speak with us, Mr. Vedi.

We wish you success in your diplomatic service and prosperity for the people of India.

Interviewed by
Dr.Dariga KOKEYEVA,
Head of the Middle East and South Asia Department Oriental Studies Faculty

АПТАЛЫҚ 1948 ЖЫЛДЫҢ 20 СӘУІРІНЕН ШЫҒА БАСТАДЫ • №21 (1979) 16.06.2025 ЖЫЛ

ҚазҰУ студенттері жүлделі оралды

С.Демирел университетінде ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігінің ұйымдастыруымен «Филология» (қазақ филологиясы) білім беру бағдарламалар тобы бойынша XVII республикалық пәндік олимпиада өтті.

Аталған іс-шара еліміздегі жоғары оқу орындары арасындағы білім сапасын арттыру, студенттердің ғылыми-шығармашылық әлеуетін дамыту және кәсіби бағдарын айқындау мақсатында ұйымдастырылды.

Олимпиадаға еліміздің жоғары оқу орнындарынан ең үздік деп танылып, іріктелген командалар қатысып, қазақ тілі мен әдебиеті бойынша білімдерін сарапқа салды. Қазақ білімінің қара шаңырағы, ҚазҰУ-дың «Филология» мамандығының 3-курс студенттері Жақсылықова Сымбат, Арызбек Аружан, Алимова Гүлнұр университеттегі 1-кезеңдік байқауда оза шауып, өз білімдерін көрсетіп, 2-кезеңге қатысу мүмкіндігіне ие болды. Өзім топ жетекшісі ретінде бекітілдім.

Байқау үш кезеңнен тұрды: алғашқы кезеңде қатысушылар берілген тақырып бойынша эссе, екінші кезеңде пәндік тест тапсырмаларын орындау, үшінші кезеңде кешенді тілдік және әдеби талдау жұмыстары жүргізілді. Бұл құрылым қатысушылардың ғылыми-теориялық дайындығын, талдау қабілеттерін және жазба сауаттылығын талқыға салатын күрделі кезең. Олимпиада жұмысына С.Демирел университетінің оқытушы-профессорлар құрамы мен М.Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтының белгілі ғалымдары қазылық етті. Сарапшылар студенттердің жұмысын бағалау барысында объективтілік пен әділдік қағидаттарын ұстана отырып, олардың әрбір кезеңдегі көрсеткіштерін терең талдап, біліктілік деңгейін анықтады. Олимпиада өте тартысты өтті. Республиканың түкпір-түкпірінен келген мықтылар бақ сынасты. Әр команда жеңісті қолдан бермеуге барын салды. Бірақ жарыстың аты – жарыс. Білім сарапқа салынды.

Нәтижесінде байқауда үздік нәтиже көрсеткен Қазақ ұлттық университетінің командасы I орынды иеленіп, республикалық пәндік олимпиада жеңімпазы атанды. Олимпиада ережесіне сәйкес, жеңімпаз команда келесі жылғы республикалық пәндік олимпиаданы өз оқу орнында өткізу құқығына ие болды.

Аталған іс-шара филология саласындағы жас мамандардың кәсіби жетілуіне, олардың ғылымға деген қызығушылығын оятуға және жоғары оқу орындары арасындағы академиялық ынтымақтастықты нығайтуға зор ықпал етті. Сонымен қатар мұндай олимпиадалар арқылы ұлттық тіл мен әдебиетке деген құрмет артып, болашақ филологтардың сапалы даярлығына жағдай жасалуда.

Бақытгүл ҚҰЛЖАНОВА,
ф.ғ.к., доцент

Уздік инновациялық жоба

ҚазҰУ-дың Технологияларды коммерцияландыру және креативті индустрия орталығының ұйымдастыруымен студенттік бизнес-инкубатор аясында өткен «Уздік инновациялық жоба» байқауында тарих факультетінің жобасы жүлделі орынға ие болды.

Байқауға Қазақстан тарихы кафедрасының оқытушысы Жұлдыз Маратқызы жетекшілік еткен команда «Виртуалды палеолит» атты стартап жобасымен қатысып, үшінші орынды жеңіп алды. Жобада 1-курс студенттері Данияр Аронов, Арман Төлеген, Болат Сейдуллаұлы белсенділік танытып, жоғары нәтиже көрсетті.

Гуманитарлық бағыттағы жоба үшін IT технологияларын тиімді қолдана отырып, көпфункционалды өнім жасау ерекше жетістік. Бұл бастама пәнаралық байланысты дамытып, тарих ғылымын заманауи құралдармен ұштастырудың үлгісіне айналды.

«Виртуалды палеолит» жобасы ежелгі дәуірлер тарихын визуалды түрде оқытуды мақсат тұтып, заманауи бағдарламалық шешімдерді қолдану арқылы тарихи білімді жаңа форматта жеткізуді көздейді. Бұл оқыту үрдісін қызықты әрі қолжетімді ете түсті.

Жоба жетекшісі мен қатысушы студенттер байқауды ұйымдастырған ҚазҰУ басшылығына, Технологияларды коммерцияландыру және креативті индустрия орталығына алғыс білдірді. Олар бұл жобаны болашақта әрі қарай жетілдіріп, кеңінен дамытуды жоспарлап отыр.

Эльвира ҮМБЕТЖАНОВА,
Технологияларды коммерцияландыру және креативты индустрия орталығының жоба менеджері

ҚҰЛАҚҚАҒЫС

28 маусым – Бұқаралық ақпарат құралдары қызметкерлері күніне орай, «ANA TILI» ұлт газетінің 35 жылдығына арналған **«ЗАМАНАУИ ЖУРНАЛИСТИКА: ТӘЖІРИБЕ, ҒЫЛЫМ, ИННОВАЦИЯ»** тақырыбында дөңгелек үстел өтеді. Келем деушілерге есік ашық.

Өтетін орны: Фараби кітапханасы, 409-каб.
Күні: 20.06.2025 ж. Уақыты: сағат 11:00

Болашағымызға сенімдіміз

Қазіргі жаһандану және технологиялық үдерістер қарқынды жүріп жатқан заманда білім беру жүйесі жаңа талаптарға бейімделуі қажет. БҰҰ-ның Тұрақты даму мақсаттарының төртінші тармағы – «Сапалы білім беру» қағидасына сәйкес, білім беру саласындағы өзгерістерді талқылау және жаңа мүмкіндіктерді қарастыру маңызды міндеттердің бірі. Осыған орай, география және табиғатты пайдалану факультетінің «Табиғи-техногендік қауіп-қатерлер» мамандығының студенттерімен ашық куратор-эдвайзерлік сабақ өтті.

Біз үшін ұйымдастырылған ашық куратор-эдвайзерлік сабақ болашақ біліміміз бен кәсіби дамуымыз туралы ойлануға үлкен түрткі болды. Сабақтың негізгі тақырыбы – «Өзгерістер дәуіріндегі білім беру жүйелері», ал оның қонағы ретінде доцент м.а. Айна Ақанқызы бізге өте маңызды ақпараттармен бөлісті. Айна Ақанқызының баяндамасында айтылған академиялық ұтқырлық пен халықаралық бағдарламаларға деген қызығушылығымыз артты. Ұстазымыз бізге Erasmus+, студенттік алмасу бағдарламалары, шетелдік ЖОО-ларға оқуға түсу жолдары туралы егжей-тегжейлі түсіндірді.

Әсіресе академиялық ұтқырлықтың студенттер үшін маңызы туралы айтылған ой қатты әсер етті. Бұл бағдарламалар бізге жаңа білім алып қана қоймай, жаңа ортаға бейімделуді, мәдениетаралық байланыстар орнатуды және болашақта бәсекеге қабілетті маман болуды үйретеді. Басқа елдің білім беру жүйесінде оқып көру – бұл тек диплом алу ғана емес, жаңа тәжірибе, тілдік дағдыларды дамыту, кәсіби байланысты кеңейту деген сөз.

Айна Ақанқызы Erasmus+ бағдарламасының қалай жұмыс істейтіні туралы толығырақ айтып берді. Бізге ұнағаны – гранттық қаржыландыру мүмкіндігі, яғни студенттер оқу ақысы мен тұру шығындарына қаржылай қолдау ала алады. Бұл біз үшін үлкен мотивация болды.

Ең маңыздысы, біз осы кездесуден кейін өз болашағымыз туралы нақтырақ ойлана бастадық. Біз үшін тек университет бағдарламалары туралы ақпарат алу емес, өз болашағымызды басқа қырынан көруге мүмкіндік берген ерекше кездесу болды. Академиялық ұтқырлық – бұл әрбір студенттің өз болашағына инвестиция жасайтын мүмкіндігі. Ендігі мақсат – осы бағдарламаларға қатысып, халықаралық білім беру кеңістігінде өз орнымызды табу. Бұл кездесу сапалы білім алудың шекарасы жоқ екенін және әркімнің өз болашағын өзі қалыптастыра алатынын түсіндірді.

Жаннұр ТҰРСЫНБЕККЫЗЫ,
«Табиғи-техногендік қауіп-қатерлер» мамандығының 2-курс студенті

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректоры
Жансейіт ТҮЙМЕБАЕВ

Ақпарат және коммуникациялар департаментінің директоры
Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ

Бас редактор: Гүлнар ЖҰМАБАЙҚЫЗЫ
Жауапты хатшы-дизайнер: Талғат КІРШІБАЕВ
Тілшілер: Қайыржан ТӨРЕЖАН, Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ
Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ
Корректор: Күләш ҚАДЫРБАЕВА

МЕКЕНЖАЙЫ:
- 050040, Алматы қ., Әл-Фараби даңғылы, 71, ректорат, 3-қабат, №305, 307 бөлме. Байланыс телефоны: 377-33-30, ішкі: 32-27, 32-28, тікелей: 377-31-48.
- Электронды мекенжай: **kaznugazeta@gmail.com**
- Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді. «Everest» баспаханасында басылды.

Кезекші редактор: Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ

Бағасы келісім бойынша.
Газетке жазылу индексі: 64787
Таралымы – 2000
- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.
- «Qazaq universitetine» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет 1994 жылдың 7 ақпанында Қазақстан Республикасының Баспасөз және бұқаралық ақпарат министрлігінде тіркеліп, № 1242 куәлігі берілген